

LIETUVOS
POLITINIŲ
KALINIŲ IR
TREMTINIŲ SAJUNGA

TREMTINIŲ

2004 m. sausio 8 d.

Nr. 2 (583)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Vytautas LANDSBERGIS

Žodis girdintiems

Noriu visus pasveikinti atšventus šv. Kalėdas ir pasidalyti linkėjimais, taip pat rūpesčiais, kokie gali būti mums 2004 metai.

Daugelis žmonių sunerimę – kas bus Lietuvoje, kas atsitiks Lietuvai. Atrodė, einam apsisprendę į nusibrėžtus tikslus, dėl kurių tiek aukų sudėta, tiek ir kantriai pakentėta dėl trūkumų ir negeorvių, netgi neteisėbių, vis tikintis ir numatant, kad Europos Sąjungoje ir su NATO apsauga sparčiau tvarkysis reikalai, rasis daugiau teisingumo, kad gyvenimo pagerėjimas pasieks ir mūsų varginguosius žmones. Ne veltui jie taip išmintingai atstūmė blogus referendumus – prieš NATO ir tą uspaskinį – prieš demokratinę parlamentinę santvarką, – o tvirtai palaikė gegužės referendume Lietuvos narystę Europos Sąjungoje.

Dabar tarsi žemė siūbuoja po kojomis, juntame grėsmę visai tai siekiamai Lietuvos ateičiai tarp demokratinų Europos valstybių. Valsybės vadovo ir jo aplinkos reikalai, vadinami skandalais ir dar blogiau, keistas žmonių jaudinimas stumia Lietuvą į neaiškios, nepatikimos valsybės būvį; o viduje kaista ir vis labiau kaitinamas žmonių tarpusavio priešiškas daugiausia dėl vieno vardo.

(keliamo į 2 psl.)

Iškilius Aukštaitijos krašto sūnus

Alfonas Morkūnas gimė 1908 m. sausio 27 d. Ukmergės aps., Žemaitkiemio valsč., Juodžiūnų k., darbščioje ir patriotiškoje šeimoje. Augo trys sūnūs: Alfonso, Stasys ir Karolis. Atėjus lemtingai valandai 1944 m. rudėnį visi trys broliai įsitraukė į partizanų gretas. Alfonso greitai tapo partizanų vadu, slapyvardžiu Plienas. Plienas garsėjo drąsa, ryžtingumu, vengė rizikingų akcijų, tausojo ir globojo bendražygius. Apie jį sklido legendos, sekė daugybė šnipų ir čekistų užverbuotų agentų. Jo suburti Lyduokių partizanai pirmieji atėjo į Balninkų miškus ir prisiekė ginti tėvynę. Kartu su mokytoju Juozu Šibaila-Dieduku 1944–1945 m. suorganizavo balninkiečių rinktinę, kurios branduolį sudarė A.Morkūno-Plieno vadovaujami partizanai. Šie kovotojai daugiausia veikė Žemaitkiemio, Šešuolių, Lyduokių apylinkėse.

Plečiantis partizaniniam

Alfonas Morkūnas-Plienas

karui, 1945 m. pabaigoje buvo sukoordinuota partizanų padalinių veikla ir sukurta Didžiosios Kovos apygarda su dviem rinktinėm: A rinktinės vadu tapo Petras Klimavičius-Uosis, B rinktinės – Alfonso Morkūnas-Plienas. Apygardos vadu tapo Jonas Misiūnas-Žaliasis Velnias.

Iki pat karo pabaigos Lietuvos kaimą praktiškai valdė partizanai. Mūsų krašte juos vadino "žaliukais".

(keliamo į 4 psl.)

Jonas BALNIKAS

Neramūs 2003-ieji

Ramybės ir didesnio stabilumo pasaulyje praėjusiais 2003-aisiais, atvirai pasakius, mažai kas tikėjosi. Po 2001 m. tragiškos rugsėjo 11-osios buvo aišku, kad Vašingtonas reikalų nepaliks saviemigai. Tad Irako karas ir palyginti labai nedaug kraujo pareikalavęs Irako diktatoriaus Sadamo Huseino nuvertimas buvo tikrai laiko klausimas. Deja, bent jau apie santykinę ramybę Irake negali būti ir kalbos. Visai nesvarbu, kad prieš šv. Kalėdas buvo pagaliau sučiuptas S.Huseinas. Pasirodo, jis slapstėsi ne Maskvoje, Minske ar Libijoje, kaip buvo ne kartą skelbiama, o lindėjo bunkeryje, netoli savo gimtojo Tikrito miesto. JAV gynybos ministras Donaldas Ramsfeldas gavęs žinią apie S.Huseino suėmimą pakėlė iš miego JAV prezidentą Dž.Bušą ir patvirtino, kad diktatorius, kurio nuo balandžio mėnesio Irake ieškojo 150 tūkst. amerikie-

čių karių, pagaliau sučiuptas.

Tačiau Sadamo areštas vargu ar padės stabilizuoti padėtį Irake, kuri kasdien darosi vis grėsmingesnė. Dabar amerikiečiai rengiasi perduoti valdžią Irake vietos administracijai. Tačiau kaip tai padaryti? Juk Irake niekada nebuvo pilietinės visuomenės, netgi vieningos tautos nėra. Gyventojai susiskaldę į atskirus klanus, religines gruputes – šiitus ir sunitus. Tad 2004-ieji amerikiečiams Irake nieko gera nežada. Belieka tikėtis, kad JAV neįklimps Irake, kaip tai atsitiko Vietname.

O Europoje nors niekas nešauda ir per metus įvyko tik keli teroro išpuoliai, padėtis gana prasta. Ir ne todėl, kad susiduriama su ekonomine stagnacija. Dalis ES valstybių prasidėjus karui Irake stoji JAV pusėn, o didžiausios ES šalys – Vokietija ir Prancūzija – griežtai protestavo.

(keliamo į 4 psl.)

Gydytojas už spygliuotų vielų

Tikriausiai nėra nė vieno kalvarijiečio, nežinančio namo Gėlių gatvėje, kuriame gyvena garbaus amžiaus sulaukęs gydytojas Henrikas Sinkus su žmona Valerija. Nors šis žmogus pensinio amžiaus, neseniai atšventė 87 metų sukaktį, bet iki šiol žvalus. Geru žodžiu jį mini daugybė moterų, kurioms jis savo švelniomis rankomis išgelbėjo gyvybę, padėjo ateiti į pa-

saulį jų kūdikiams. Bet per visą gyvenimą jam teko patirti ir skaudžių, žiaurių išgyvenimų.

Karininku netapo

Henrikas Sinkus gimė 1916 m. rugpjūčio 26 d. Kudirkos Naumiestyje, darbininko šeimoje. Nuo šešerių metų tėvai išleido pas apylinkės ūkininkus piemenauti.

(keliamo į 5 psl.)

Gydytojas H.Sinkus su žmona Valerija

Aktualijos

■ Opozicinė Tėvynės sąjungos frakcija Seime paragino premjerą Algirdą Brazauską imtis neatidėliotinių veiksmų ir visose vyriausybines institucijose iki galo ir principingai įvertinti tarnautojus, pasinaudojusius tarnybine padėtimi ir apsirūpinusius bei apsirūpinusius gimines žemės sklypais.

■ Pagal bendrą Lietuvos ir Didžiosios Britanijos rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompaniją "Baltijos tyrimai", prezidento tarnyba išlieka tarp institucijų, kuriomis Lietuvos gyventojai pasitiki mažiausiai.

■ Siūlymą pradėti apkaltą prezidentui svarstanti Seimo specialioji tyrimo komisija pradėjo nagrinėti konkrečius kaltinimus Rolandui Paksui, pirmiausia – dėl pllietybės suteikimo dosniausiam prezidento rinkimų kampanijos rėmėjui Jurijui Borisovui.

■ Prezidento žmona ponia Laima Paksienė tikisi, kad po dviejų mėnesių jų šeima jau galės persikelti į suremontuotą rezidenciją, kurioje planuoja gyventi 9 metus. Apie tai L.Paksienė kalbėjo priimdama žurnalistus rezidencijoje Turniškėse, kur pradėdami remonto darbai. Juos vykdydys AB "Panevėžio statybos trestas" statybininkai, laimėję konkursą - pasisiūlę darbus atlikti už mažiausią kainą. Remontui iš biudžeto skiriama apie 196 tūkstančius litų.

■ Policijos generalinio komisaro pavaduotojas Romualdas Algirdas Senovaitis priėmė prezidento pasiūlymą tapti jo patarėju nacionalinio saugumo klausimais. Šias pareigas jis pradės eiti nuo sausio 12 dienos.

■ Lietuvos gyventojai iš visuomenės veikėjų palankiausiai vertina kadenciją baigusį šalies prezidentą Valdą Adamkų, tačiau sparčiausiai didėja palankumas Seimo nariui, milijonieriui, Darbo partijos įkūrėjui Viktorui Uspaskichui.

■ Seimo etikos ir procedūrų komisija ketina kitą savaitę pateikti Seimui informacijos apie Seimo nario Vytauto Šustausko nusižengimus nuo šio parlamento kadencijos pradžios – jam gresia apkalta dėl ryšių su nusikalstamo pasaulio atstovais.

Nelaisvė šiandien daug kam gali atrodyti patraukli

Spausdiname ELTA korespondento Vladimiro LAUČIAUS interviu su prof. Vytautu LANDSBERGIU

Lietuvoje pastaruoju metu gaivinami mitai, skelbiantys geresnes alternatyvas narystei ES ir NATO bei viliojantys į naują nelaisvę tariaimai geresnės ir sotesnės tvarkos jauku. Taip mano buvęs Tėvynės sąjungos pirmininkas, Seimo narys Vytautas Landsbergis, pasak kurio, šiandien kėsiniama „užvaldyti Lietuvą iš vidaus - paversti ją korumpuotą ir reketuojančių žmonių valdoma šalimi“.

Konservatoriams dešimt metų vadovavęs V.Landsbergis tvirtino, jog visuomenė pastaruoju metu kryptingai viliojama „buvusia nelaisve, neįvardijant, apie ką iš tikrųjų kalbama“.

Jo požiūriu, nei kairės ir dešinės, arba Rytų ir Vakarų, įtakos sąlygojamas Lietuvos visuomenės dvilypumas, nei susiklosčiusi socialinė nelygybė nepaaiškina šiandien atsirandančių klasių kovos šūkių. „Tai jau ne turtingųjų ir neturtingųjų priešprieša, o bolševikinis sindromas“, teigė V.Landsbergis. Jis taip pat pripažino turįs abejonių dėl Lietuvos euroatlantinės integracijos sėkmės Lietuvą kreičiančio politinio skandalo aplinkybėmis.

ELTA: Kokios įtakos Lietuvos integracijai į ES ir NATO, Jūsų akimis, gali turėti nesibaigiantis prezidento skandalas?

V.Landsbergis: Tai, kas vyksta, nėra prezidento skandalas: taip tik vadinama. Tai pasikėsinimas užvaldyti Lietuvą iš vidaus - paversti ją korumpuotą ir reketuojančių žmonių valdoma šalimi. Tuo būdu ji būtų labai sukompromituota narystės ES ir NATO kelyje.

(atkelta iš 1 psl.)

Dar kartą sakau, kad ne Rolandas Paksas yra svarbiausioji Lietuvos problema. Tai tiesiog žmogus, atsidūręs labai sudėtingoje padėtyje. Iš dalies reikėtų ir užjausti, ir pasimelsti už jį. Problema yra kita ir didesnė už Rolandą Paksą.

Tuo metu, kai mūsų valstybę sveikino užsienis už kylančią ekonomiką, išsaugotą demokratiją ir puikią kariuomenę, už gerus kelius, vėl kylančias statybas, meną ir sportą, už ryšių ir informatikos augimą, kuris leidžia nemažai daliai visuomenės jau geriau pasijusti ir nebesvajoti apie sovietinius nelaisvės namus, - tuo metu kita, taip pat nemažai dalis visuomenės, nebesulaukdama savo padėties pagerėjimo arba tiesiog pavargusi dėl teisingumo sto-

šiamė kėsiniama dalyvauja daug blogų žmonių. Reikia kalbėti ne apie vieną asmenį, nors nuo jo daug kas priklauso. Tik kažin ar jis šiandien pats nuo savęs priklauso.

Todėl mano atsakymas - nėra ramu, ir aš neįsakyčiau garantijų, kad Lietuva sėkmingai baigs savo taip ilgai išvargtą ir iškovotą kelią.

ELTA: Pastaruoju metu girdėti vertinimų, kad Lietuvos narystė NATO su dabartiniu prezidentu gali būti nevisavertė, kad Lietuvą ištinka diplomatinė izoliacija. Kokios Jūsų prognozės?

V.Landsbergis: Jeigu mūsų valstybės struktūros pajėgs parodyti, jog tai ne Lietuvos, o tik vieno pareigūno izoliacija, tai nekils ir minčių apie visos valstybės nepatikimumą ar iškritimą iš padarios „kompanijos“. Mums nedraugiška valstybė to tikrai labai norėtų.

Jeigu Lietuvos Vyriausybė yra nesvyruojanti ir aktyvi tarptautiniuose reikaluose, jeigu Seimas su visomis jo struktūromis yra aktyvus dalyvis Europoje ir savo veiksmais paneigia kalbas apie izoliaciją, mes galime lankytis užsienio šalyse ir susilaukti reikiamų tarptautinių vizitatorių. Ir tuo atveju, jeigu pastarųjų darbotvarkėje ir nenumatyta susitikimas su prezidentu, Lietuva apskritai gali išvengti įspūdžio, kad ji izoliuota. Jeigu jos „vizitinė kortelė“ ištepota, galima tos kortelės tiesiog nepateikinti.

ELTA: Ar tai, kad dauguma Lietuvos piliečių pritaria narystei ES ir NATO, leidžia daryti išvadą, kad Lietuvoje puoselėjamos vertybės, kuriomis grindžiama tradicinė vakarietiška politika?

V.Landsbergis: Turbūt žmonės galvoja paprasčiau. Tas paprastesnis galvojimas

yra toks: ten geriau, daugiau tvarkos, ten Lietuva bus saugesnė. Tačiau dabar kaip tik dirbama priešinga kryptimi, gaivinant visokius mitus, kad kitaip ir kitur Lietuvai būtų geriau, nes esą ir buvo geriau. Nenorėčiau tikėti, kad daugumos žmonių galvosena gali taip pasikeisti. Tačiau toks išmėginimas šiandien yra. Kai kurie vilioja buvusią nelaisvę neįvardydami, apie ką iš tikrųjų kalbama. Esama ir baudžiavinės vergystės sindromo. Taigi iš tikro kalbama apie nelaisvę, o sakoma, kad ten dubenėlis buvo gražesnis, į narvelį buvo tvarkingiau įberama grūdų.

Dėl Lietuvos narystės NATO - manau, kad tai bus priešiško jėgų taikinytis, pirmiausia - tos valstybės, kuri tos narystės labiausiai nenorėjo ir nenori, nes Lietuva, esanti tarp Baltarusijos ir Karaliaučiaus, strategiškai labai svarbi. Bandoma ją atplėšti ir nuo istorinių bei dabartinių ryšių su Lenkija. Tai oficialiai paskelbtas ir, be abejo, siekiamas strateginis tikslas.

ELTA: Dabar dažnai kalbama apie „dviejų Lietuvų“ priešpriešą. Ji paprastai aiškinama materialinėmis aplinkybėmis - perskyra tarp turto ir neturto, miesto ir kaimo. Ar sutinkate su tokiu aiškinimu?

V.Landsbergis: Susidūrėme su tuo jau Atgimimo laikotarpiu atkurdami valstybę ir po to, kai pradėjo ryškėti, jog atkurta valstybė bus visai kitokia nei sovietinė respublika. Tada išryškėjo Lietuvos visuomenės dvilypumas ir nesutarimas tarp tų, kurie norėjo, kad Lietuva būtų kitokia, ir tų, kurie norėjo, kad ji nebūtų labai kitokia. Pastarieji norėjo, kad ji liktų beveik tokia pat kaip anksčiau - su buvusiomis privilegijomis, įprastine tvarka, nuolat

šelpiama ekonomika, be žemės nuosavybės teisės.

Tas visuomenės dvilypumas buvo visą laiką. Kai kada jis buvo identifikuojamas kaip politinė kairė ir dešinė, kaip Rytai ir Vakarai. Tos sąsajos turėjo pagrindą. Dabar atsiranda ir yra eksponuojamas naujas motyvas - turto ir skurdo, socialinės nelygybės. Nors jos tikrai esama ir mums nepavyko išvengti, kad ta nelygybė nebūtų pernelyg didelė - tai ligšiolinės Lietuvos politikos neatsargumas ir klaida, - iki šiol nesukambėjo klasių kovos šūkių. Nebuvo taip atvirai grasinama padegti „buožių“ ūkius. Tai jau ne turtingųjų ir neturtingųjų priešprieša, o bolševikinis sindromas.

ELTA: Kokia yra neseniai pasirodžiusios Vytauto Petkevičiaus knygos „Durnių laivas“ politinė prasmė?

V.Landsbergis: Ji man pasirodė kaip pikto puspročio rašinys - tokio, kuris žiūri į lubas ir fantazuoja apie kadaise pažintus žmones, visai nesivaržydamas dėl to, jog tai beveik nieko bendra neturi su tiesa. Tam tikru žinomu metodu maždaug penki nuošimčiai minimų faktų, aplinkybių ar datų pateikta tikroviškai, bet prie jų pridamas turinys yra nerealistinis, kupinas keršto. O politiniu atžvilgiu svarbu tai, kad ši knyga pasirodė būtent dabar, ne pora metų anksčiau ar vėliau.

ELTA: Lyginote Lietuvos valstybingumą su namu, dėl kurio trūkumų kartais kviečiama jį padegti, užuot šalinus trūkumus ir padarius „remontą“. Ar pastaruoju metu tokių „padegėjų“ daugėja, ar jie tampa labiau girdimi?

V.Landsbergis: Sunku daryti išvadą - ar jų staiga daugėja, ar jie tiesiog tampa ar-

šesni. Gali būti ir vienaip, ir kitaip. Galbūt daugėja, nes jų daugėjimas skatinamas. Man pasakoja, kartais matau ekrane, kaip į vykstančius susitikimus su visuomene renkasi dar neįpykę žmonės: daugelis iš smalsumo, norėdami pamatyti prezidentą. Ir tada jie nukreipiami, indoktrinuojami. Iš to galima spręsti, kad jų skaičius dauginamas pagreitintu tempu.

ELTA: Ar Lietuvą ištiksiu politinė krizė yra dėsningas negydytos ligos protrūkis? Kokią nustatytumėte politinę diagnozę?

V.Landsbergis: Priežasčių susikaupė. Krizė turbūt nebuvo neišvengiama, kaip ir pastarųjų prezidento rinkimų rezultatas. Galima buvo nedaryti tokių kvailysčių kaip dešimt kandidatų į prezidentus. Konkuruojantis kandidatas galėjo rinktis kitokią taktiką - bent jau per antrąjį rinkimų turą matydamas, kokia agresyvi mašina paleista. Paskliovimas, kad kokiu nors būdu vis tiek viskas bus gerai, buvo pražūtingas.

ELTA: Dešimt metų buvote Tėvynės sąjungos pirmininkas, šiemet pasitraukėte iš šio posto. Kokias vertybes, Jūsų manymu, partija turėtų puoselėti, ko labiausiai siekti ir vengti dabartiniu rai-dos tarpsniu?

V.Landsbergis: Pasakyčiau trumpai: ir toliau norėčiau, kad ši partija, kurią steigiant ir ugdant dalyvavau ir įdėjau daug savo minčių, pastangų, nevirstų viena iš daugelio - tokia kaip kitos, kurių svarbiausias tikslas yra laimėti rinkimus. Tai būtų per menka Tėvynės sąjungai, kilusiai iš Lietuvos Atgimimo. Ji ir toliau turėtų būti Atgimimo, o ne tik rinkimų partija.

ELTA: Ačiū už pokalbį.

Žodis girdintiems

kos, kelia kumščius ir šaukia grasinimus.

Matau tarsi namą, kuriame yra švarių, tvarkingų ir nešvarių, apleistų kambarių. Kai kur jau gyvena turtuoliai - šiltai ir patogiai, o kitur vargsta neįstengiantys mokėti už šildymą, už centus perkantys duoną ir bulvę, o kai kada - užuot duonos vaikams, tiesiog degtinės. Su ja žmogus gauna dar ir priedą - pyktį ant visko pasauly, pirmiausia dėl tokio nelygaus gyvenimo. Tai ką turime daryti tuose namuose ir su tais namais - gal padegti? Bet juk čia mūsų Lietuva, ją reikia su rūpesčiu taisyti, tas visas negeroves, o ne su įniršiu griauti, kažkam už kažką keršijant.

Dabar panašu, kad galime

net susigriauti, o mūsų nedraugai plos rankomis. Jie jau anksčiau suprato ir padarė išvadą, kad Lietuvos jėga nepaimsi - tada ji susivienija ir priešinasi. Todėl apsispręsta kitais metodais, mėgintais jau prieš 13 metų, kai planavo Sausio 13-ąją: pakirsti Lietuvą iš vidaus, sugriauti ją pačių lietuvių rankomis.

Tada atsilaikėm ir prieš tą dvigubą puolimą - išorės ir vidinį. O kodėl dabar plinta baimė? Ar nesuprantame, ką per mus pačius mums nori padaryti?

Aš matau daug dalykų - savo neatliktus Lietuvos vidaus politikos darbus, praleistas progas, kad visi žmonės Lietuvoje daugiau pasitikėtų valstybe ir teisingumu,

savo geresne ateitimi. Tai kai kada pasakydavau ir apgailėdavau. Dar žymiai daugiau turėčiau pasakyti gal kitą kartą. Neįjauku, tik labai neįjauku, kai jau girdi šūkaujant: „Paksai, atvesk mums rusus!“ Motinos vaikams antai seka pasakėles, kaip gera buvo sovietų nelaisvėj! Čia galime tikrai susilaukti Dievo bausmės, jei nevertinam, ką turim, jei nedėkojam Apvaizdai, kad leido vėl turėti laisvę ir savo valstybės namus. O jau turint - juos taisyti. Kas juos padegs, nors ir su fake-lu, nors ir vardan pelenų „tvarkos“, tas neliks istorijos didvyriu. Išties Lietuvą reikia taisyti, bet ne sujaukti jos žingsnius į geresnį būvį Europoje. Ir čia vienas žmogus su jo keista galvosena, kurią

kažkas veikia ir kuri veikia kitų, ypač paprastų kaimo žmonių, galvosena, pasidarė labai svarbu. Jis galėjo daryti nemaža gera, bet dabar gali padaryti daug bloga. Tačiau aš tikrai nenoriu sakyti, kad pats Rolandas Paksas yra baisiai blogas, tik, mano įsitikinimu, jis baisiai klysta. Nereikia akiai ginti savo bičiulių korupcinių bei reketininkų, verčiau atpažinti juos ir nesileisti valdomam. Bet nereikia jokio asmens, kaip ir tų klaidinamų, kiršinamų kaimo žmonių, ir užgaulioti; daug svarbiau, kaip sakiau, būtų pasimelsti už R.Paksą - kad jis pamatytų, kas darosi ir ką per jį daro tikrai negerai žmonės ir priešiška Lietuvai svetima jėga.

Tegu Naujieji metai suteikia visiems mums minčių skaidrumą ir susipratimą.

Klampynė

Prezidento pavadintasis vienu iš "iškilusių teisininkų", kuriam tiesa ir teisingumas yra svarbiausi dalykai – svarbesni net už pinigus, Kęstutis Stungys pareiškė, kad prezidentas R.Paksas kreipsis į Strasbūro teismą dėl jo žmogaus teisių pažeidimo. Tai būtų juoko visam pasauliui! Jau ir taip šaipomasi iš Lietuvos prezidento, nenorinčio suprasti, kaip galima dėl liguistų asmeninių ambicijų ir buko užsispyrimo tituluotis valstybės vadovu kasdien demonstruojant, kad ta valstybė visiškai nerūpi. Be to, kaip gali rimtai žiūrėti į mūsų prezidentą kitų valstybių prezidentai ir premjerai, kuriems galvoje netelpa, kad demokratinės Europos šalies prezidentas ėmė kurti net nuosavą bažnyčią... Tokie dalykai galėjo vykti nebent ankstyvaisiais viduramžiais, o šiais laikais – kokioje nors stalinistinėje Šiaurės Korėjoje, Kuboje ar kaimyninėje Baltarusijoje, kurios prezidentas A.Lukašenka yra pasigyręs esantis "stačiatikis ateistas" (!) ("pravoslavnyj ateist"). Negi siekiama, kad iš būsimosios Europos Sąjungos ir NATO narės prezidento imtų tyčiotis visas pasaulis? Aišku, išskyrus Maskvą ir Minską.

Taigi "iškilusis teisininkas" K.Stungys, pagarsėjęs mafijos bosų gynyba, drįso suabejoti aukščiausios valstybės teisinės institucijos – Konstitucinio Teismo sprendimu, nustatiusiu, jog dosniausiam prezidento R.Pakso rėmėjui Jurijui Borisovui išimties tvarka suteikiant Lietuvos pilietybę buvo grubiai pažeista Lietuvos Konstitucija ir kiti įstatymai. Tokios, atsiprašant, abejonės rodo, kad prezidentui ir jo nusamdytam advokatų būriui Lietuvos Konstitucija – nė motais. Pasirodo, Konstitucijos ir įstatymų vykdymas privalomi visiems, išskyrus Lietuvos pilietį R.Paksą. Tad gal jis – jau ne Lietuvos pilietis, kaip ir J.Borisovas? Dėl pastarojo nepaisydamas Konstitucinio Teismo sprendimo Migracijos departamentas vis delsia priimti ryžtingą sprendimą. Atrodo, kad šio departamento valdininkams dar nepakanka Valstybės saugumo departamento pranešimo prašant paskelbti J.Borisovą nepageidaujamu asmeniu.

Vertėtų atkreipti dėmesį, kad vyksta ir kiti ne mažiau skandalingi dalykai. Nepaisydamas Valstybės saugumo departamento pažymos ir kitos surinktos medžiagos apie baisią betvarkę Valstybės sienos apsaugos tarnyboje, kurios generolu pakeltas vadas A.Songaila ir jo pavaldiniai grubiai piktnaudžiauja tarnybine padėtimi, premjeras A.Brazauskas ir vidaus reikalų ministras bei pats ištikimiausias premjero partinis bendražygis V.Bulovas negali ir tikriausiai nenori atstatyti susikompromitavusio generolo. Mat, anot premjero, A.Songaila pasiligojo ir pasikalbėsiąs su juo, kai pasveiks. Aišku, kad A.Songaila yra premjero žmogus. O

prezidentinis skandalas labai parankus užmaskuoti kitas ne mažesnę grėsmę valstybei keliančias aferas. Pasienio tarnybos viršininkas praleidinėja per sieną ne tik rusų mafijos krikštątevius, bet ir leidžia laisvai "vandrovoti" po Lietuvą Rusijos ir Baltarusijos kariškiams. Be to, A.Songaila yra ne tik A.Brazausko, bet ir P.Pakso žmogus. Tą pripažino pats A.Songaila praėjusį lapkritį atsakydamas į parlamentaro A.Sakalo vadovaujamos laikinosios Seimo komisijos narių klausimus. Generolas net ir neslėpė, kad R.Paksui sumanius nušalinti policijos generalinį komisarą Vytautą Grigaravičių būtų atsisėdęs į jo vietą. Todėl laikinosios Seimo komisijos, tyrusios galimas grėsmes nacionaliniam saugumui, pirmiškai Aloyzui Sakalui neliko nieko kita kaip bejėgiškai skėscioti rankomis. Komentuodamas generolo A.Songailos "ligą", A.Sakalas pareiškė, kad jo visiškai nestebina valstybės sienos apsaugos vadovo pasiligojimas. Pasak A.Sakalo, Lietuvoje jau tapo norma aukštiesiems valdininkams susirgti, kai virš jų galvų "susidaro sunkios klimatinės sąlygos"... Taigi generolas pailsės ligoninėje, nepalankios klimatinės sąlygos baigsis, debesys išsisklaidys ir vėl vadovaus. Juk turėdamas tokį užtarėją kaip A.Brazauskas gali elgtis kaip tinkamas.

Na, o kol R.Paksas kalba tarsi jau būtume ES ir NATO narė, pagrindiniu uždaviniu skelbia glaudesnę bendradarbiavimą su kaimynais. Tai yra – Rusija. Maskva sumaniai naudoja si Briuselio nuolaidžiavimu ir plečia savo įtaką "artimajame užsienyje", o ypač Lietuvoje. Kremlius puikiai mato, kad užsitęsusi prezidentūros krizė kasdien sukelia neigiamų pasekmių Lietuvai – atsakingo už užsienio politiką prezidento izoliaciją ir Lietuvos prestižo nuosmukį. Galvoje netelpa, kad nepriklausomos valstybės prezidentas ketina kelti teisminį ieškinį... valstybei! Tokį dalyką galima sugalvoti nebent košmariškame sapne. Deja, būtų gerai, jeigu tai būtų tik vieno asmens, siekiančio tapti Lietuvos rusiškuoju Putinu ar baltarusiškuoju Lukašenka, sapnas. Maža kam gali apsisukti galva visų mokesčių mokočių išlaikomam ir prabangoje skendinčiam. Blogiausia tai, kad R.Paksas ir jo aplinka kelia pačią rimčiausią grėsmę valstybei.

Imperija kitu pavidalu

Prieš Naujuosius metus vyriausiuoju Rusijos energetiku vadinamas "RAO JES Rosiji" vadovas Anatolijus Čiubaisas, vienas iš paskutiniųjų B.Jelcino "šeimos" atstovų, dar nuvarytas nuo valdžios, pareiškė, jog pagrindinė XXI amžiaus Rusijos misija – atkurti "liberalią imperiją", t.y. ekonomiškai pajungiant visas buvusios SSRS respublikas.

Kai kurie apžvalgininkai šį A.Čiu-

baiso pareiškimą vertino ne kaip politinį, bet kaip "RAO JES Rosiji" siekį gauti kuo daugiau pelno. Tačiau faktai rodo visai ką kita. Jau atkurta prieš penkerius metus pradėta atkurti vieninga buvusios SSRS energetikos erdvė – 14 buvusių sovietinių respublikų sujungtos į vieną energetikos sistemą. Žinoma, Rusijos kontroliuojama. Rugsėjo mėnesį "RAO JES Rosiji" perpirko iš amerikiečių svarbiausius Gruzijos energetikos objektus. Anot A.Čiubaiso, "mes įsigijome tuos Gruzijos objektus labai pigiai". Susitvarkyti su Armėnijos energetika "RAO JES Rosiji" padėjo Rusijos vyriausybė, nes Armėnijos valdžia pati atidavė svarbiausią ir didžiausią savo elektrinę Rusijai už skolas. Tik klausimas, už kokius pinigus A.Čiubaiso kompanija superka buvusių SSRS "respublikų" energetikos sistemas? Juk kol kas ši kompanija yra pusiau valstybinė ir kam atiteks tie didžiuliai pinigai po numatomos "RAO JES Rosiji" privatizacijos? Tą paaikškino Rusijos energetikos instituto prezidentas Vladimiras Milovas. Jo žodžiais, visa kompanijos nuosavybė bus padalyta tarp dabartinių kompanijos akcininkų proporcingai pagal turimų akcijų paketų dydžius. Tokiu būdu dabar priklausantis valstybei 52,3 proc. kontrolinis akcijų paketas valstybei ir liks.

Ne mažiau už elektrikus atkariauja savo pozicijas buvusioje SSRS erdvėje Rusijos dujininkai. NVS šalyse "Gazprom" veikia per vadina mąšias bendras bendroves, kurias bendromis galima pavadinti tikrai simboliškai. Jose visose komanduoja "Gazprom". Baltijos valstybėse "Gazprom" irgi baigia supirkti vietinių dujų kompanijų akcijas. Taigi "Gazprom" tampa vienvaldžiu buvusios Sovietų sąjungos imperijos dujų ūkio šeimininku.

Neatsilieka ir naftininkai. Ukrainoje Rusijos naftos kompanijos jau tvarkosi kaip namie visose naftos perdirbimo įmonėse. Tas pat daroma Kazachstane, Azerbaidžane ir Turkmėnijoje. "Jukos" ir "Surgutneftegaz" jau kontroliuoja Lietuvos ir Estijos naftos eksporto terminalus. Artimiausiu metu Rusija perims ir svarbiausią Latvijos Ventspilio uostą. Tiesa, iki šiol neaišku, kam atiteks Ventspilio uostas – "Jukos" ar "LUK'oil". Taigi viskas vyksta pagal A.Čiubaiso paskelbtą "liberalios imperijos" atkūrimo planą. Kitas dalykas, kiek ta imperija bus "liberali"? Tuo labiau kad įtakingi Rusijos politikai ir "nepriklausomi" ekspertai jau pradėjo aiškinti, jog Rusija perneš nuolaidžiauja buvusioms sovietinėms respublikoms, esą tebesilaidydamas senųjų sovietinių "tautų draugystės" tradicijų. Tai, aišku, nieko nauja. Juk vos prasidėjus SSRS griuvimui tie patys "ekspertai" visais balsais šaukė, kokios nedėkingos yra atsiskiriančios SSRS "respublikos", nes Rusija jas išlaikė pati patirdama didžiulius nuostolius. Todėl dabar NVS šalių instituto direktorius Kons-

tantinas Zatulinas siūlo pamiršti tokią tautų draugystę ir ragina Kremlių nesizeminti, kaip tai atsitiko su Ukraina "atiduodant" jai Krymą ir pan.

Kitas Kremliaus strategas, Rusijos užsienio ir gynybos politikos tarybos kolegijos pirmininkas Sergejus Karaganovas pareiškė, jog atėjo metas pagaliau "įvesti tvarką" buvusios SSRS pakraščiuose. Jis pirmiausia konkrečiai paminėjo Tadžikiją ir Kirgiziją bei visą Centrinės Azijos regioną. "Rusija užima ypatingą geografinę padėtį ir todėl tiesiog priversta užsiimti kaimyninėmis šalimis, vien todėl, kad jos nesimtų daryti įtakos Rusijai. Pirmiausia turiu galvoje politinius ir ekonominius metodus, įskaitant ir karines priemones, bei ryžtingai panaudoti jėgą ten, kur tai būtina, siekiant užkirsti kelią bet kokių nestabilumo židinių atsiradimą šalia Rusijos", – pabrėžė S.Karaganovas.

Kitas gana gerai žinomas dar nuo Gorbačiovo "perestrojkos" laikų Rusijos politologas, "Reformų" fondo viceprezidentas Andronikas Migranias pareiškė, jog A.Čiubaiso ir kitų skelbiamas "liberalus imperializmas" yra kvaila ir kenksminga idėja. "Turite suvokti, kad pats žodis "imperija" kelia grėsmę ir baimę visiems Rusijos kaimynams. Štai mes ateiname į Gruziją, Armėniją, Ukrainą bei kitus buvusios SSRS pakraščius ir pareiškiame: mes jus perkame. Net JAV niekada nesiskelbia esanti imperija ir nuolat pabrėžia kurianti demokratiją tose šalyse, kuriose jos nėra. Šalys, Rusijos kaimynės, ir taip žvelgia į Rusiją labai įtariai. Imkime paskutinius įvykius Gruzijoje. Juk niekas negalėjo apkaltinti nuverstos prezidento E.Ševardnadzės didelėmis simpatijomis Maskvai. Bet opozicija, versdama jį, pagrindinius šūkiu pasirinko: "Ševardnadzė pasidavė Rusijai". Todėl jeigu Rusija iš tikrųjų nori išsaugoti bei sustiprinti savo įtaką artimajame užsienyje, ji neturi nieko gąsdinti", – teigė A.Migranias ir pridūrė, jog net ir komunistai tai daryti vengė. Todėl A.Migranias siūlo Kremlui mesti grasinimus ir visomis išgalėmis stengtis, kad "artimajame užsienyje" atsirastų kuo daugiau Maskvos draugų. Beje, taip ir daroma. Tai pirmiausia matyti iš politinės situacijos Lietuvoje.

O tai, kad Maskva 2004-aisiais spaus "artimąjį užsienį" visais įmanomais būdais, galima neabejoti. Tą patvirtino jau pradžioje minėtas K.Zatulinas pareiškdamas: "Vyksianti didelio masto ekonominė ekspansija duos didelę naudą Rusijai tikrai tada, jeigu rusų verslo atstovai, privatizavę svarbiausius ekonominius objektus "artimajame užsienyje", orientuos pirmiausia į Rusijos nacionalinius, o ne vietinių politikų interesus". Taigi gairės 2004-iesiems nubrėžtos, o Maskvos penktajai kolonai kaimyninėse šalyse, geležinkelininkų terminais kalbant, atidaryta žalioji gatvė. Aišku, ir pinigine.

Jonas BALNIKAS

Iškilius Aukštaitijos krašto sūnus

(atkelta iš 1 psl.)

Tokia padėtis nepaprastai siutino okupantus ir jų talkininkus. Iš kailio nėrėsi organizuodami stribų būrius kiekvienoje gyvenvietėje, gausėjo šnipų ir išdavikų tinklas. Partizaniam judėjimui būtent šie išdavikai padarė daugiausia žalos. Siaubingų nuostolių pridarė partizanais apsimebę klastingi čekisto A.Sokolovo smogikai ir išdaviko J.Markulio-Erelio veikla. Tačiau vadas A.Morkūnas-Plienas nepatikėjo išdaviko J.Markulio veikla, nepakluso jo nurodymams. Todėl DKA B rinktinė patyrė mažiau nuostolių. Už pavyzdinę vadovavimą Plienui buvo suteiktas kapitono laipsnis ir dingus Žaliajam Velnui jis buvo paskirtas Didžiosios Kovos apygardos vadu. Tačiau MGB saugumo agentai – užverbuoti išdavikai savo juodą darbą tęsė toliau. Agentas „Veter“ susekė, kad Pabaisko valsč., Juodkiškių kaime, pradinės mokyklos ūkiniuose pastatuose, yra partizanų bunkeris. 1949 m. gruodžio 30-osios ryte garnizono kariuomenė apsupo mokyklos pastatus ir surado apygardos štabo bunkerį. Mūšio metu didvyriškai žuvo visi slėptuvėje buvę 5 partizanai: apygardos vadas kpt. Alfonsas Morkūnas-Plienas, rinktinės vadas ltn. Juozas Grigas-Geniukas, štabo viršininkas ltn. Vladas Ališauskas-Puškinas, kuopos vadas Bronius Medelskas-Krienas ir būrio vadas Bronius Dūda-Narutis.

Stovi iš kairės Alfonso brolis Stasys Morkūnas-Tarzanas

zanas kovojo ir po brolių žūties iki 1965 m. Buvo išduotas ir nuteistas 15 m. lagerių.

Atkurtos Didžiosios Kovos apygardos vadas Augustinas ŠVENČIONIS

Istorijos muziejus Obeliuose

Muziejus, įkurtas Rokiškio r. savivaldybės Obelių seniūnijos Rokiškio krašto muziejaus pastangomis, privačios Andriaus Dručkaus kolekcijos pagrindu, lankytojams duris atvėrė 1998 m. gruodžio 10 d.

Istorijos muziejus Obeliuose – tai patriotinio ugdymo kultūros įstaiga. Muziejuje sukaupta per 3 tūkst. eksponatų, išdėstytų 6 salėse, suskirstytų atskiromis temomis: Obelių krašto, Lietuvos valstybės istorijos, lietuvių liaudies meno, numizmatikos, Lietuvos kariuomenės, partizanų kovų Šiaurės Rytų Lietuvoje.

Per penkerius metus muziejus pasipildė 664 eksponatais, įsigyta 318 knygų, 194 plakatai, 37 videokasetės ir t.t. Suorganizuota 60 renginių. Tai – parodos, minėjimai, ekskursijos: 1990 m. kovo 11-osios paroda ir minėjimas, 1991 m. sausio 13-osios paroda ir minėjimas; paroda, skirta kariuomenės ir visuomenės dienai, partizanų pagerbimui; Vytauto apyg. Lokio rinkt. štabo archyvo dokumentų ekspozicija; paroda ir minėjimas 50 metų sukakties nuo Balio Vaičėno-Pavasario ir kt. štabo darbuotojų žūties; sutvarkyta partizanų stovykla Obelių šile; Obelių šilo mūšio 1945 07 13 atminimo įamžinimas, bunkerio ir atminimo

ženklų pašventinimas; ekspedicija Latvijos teritorijoje, kur bazavosi ir kovojo Rokiškio-Zarasų krašto partizanai ir daugelis kitų renginių.

2003 m. gruodžio 9 d. muziejaus 5 metų veiklos paminėjime dalyvavo Rokiškio r. meras Egidijus Vilimas, Rokiškio r. vicemeras Antanas Slesoriūnas, LR Seimo narys Vytautas Saulis, LGGRTC gen. dir. Dalia Kuodytė, Lietuvos genocido aukų muziejaus dir. Eugenijus Peikštenis, Rokiškio krašto muziejaus dir. Nijolė Šniokienė, Rokiškio krašto muziejaus dir. pavad. Algis Kazulėnas, Obelių seniūno pavad. Aldona Žekienė, Obelių vid. mokyklos dir. Jonas Bulovas, Obelių bažnyčios kunigas Stanislovas Stanikūnas, privataus muziejaus ved. Petras Dručkus, LPKTS valdybos pirm. pavad. Jūratė Marcinkevičienė ir kt.

LPKTS taryba ir valdyba dėkoja ilgamečiui Sąjungos tarybos nariui Andriui Dručkui už pasišventimą dirbant patriotinį švietėjišką darbą ir linki sėkmingo naujų projektų įgyvendinimo puoselėjant Obelių istorijos muziejų ir ugdant Lietuvai šiuo metu taip svarbų – dvasingą, tautines tradicijas branginantį žmogų.

“Tremtinio” inf.

Neramūs 2003-ieji

(atkelta iš 1 psl.)

Visus praėjusius metus santykiai tarp Prancūzijos prezidento Žako Širako ir Vokietijos kanclerio Gerardo Šrioderio darėsi vis artimesni. Ir štai metų pabaigoje pasigirdo kalbos apie galimą Berlyno ir Paryžiaus “santūką”. Jau dabar Vokietija ir Prancūzija Europos Sąjungoje laikosi bendros politikos tokiais svarbiais, kaip subsidijos žemės ūkiui, sunkiai besiskinanti kelių Europos Konstitucija ir ekonominė politika, klausimais.

Paryžius ir Berlynas dabar jau nebeslepia, kad aktyviai svarsto galimo Prancūzijos ir Vokietijos glaudaus aljanso klausimus. Tarp jų kalbama net apie vienos vokiečių-prancūzų pilietybės įvedimą, abiejų šalių ginkluotųjų pajėgų susivienijimą, bendros švietimo sistemos įkūrimą. Šiomis dienomis Prancūzijos užsienio reikalų ministras Dominikas de Vilpenas pareiškė, jog sąjunga tarp didžiausių Europos valstybių bus įkurta. Pasak ministro, “tai istorinis šansas, kurio negalima neišnaudoti”. Taigi glaudi Vokietijos ir Prancūzijos sąjunga? Ta idėja ne tokia jau utopiška, kaip gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio, nors abi valstybės per pastintuosius 135 metus kariavo trijuose mirtinuose karuose. Tačiau negalima pamiršti, kad 1950–1990 metais Europos Sąjungos mašina riedėjo pirmyn varoma vokiečių ir prancūzų motoro, o už vairo irgi sėdėjo jie patys. Šiandieną Europos Sąjungai plečiantis į Rytus daugelis Berlyno ir Paryžiaus politikų nuogaustauja, kad būsimoji 25 narių didžioji Europa gali ir nebeįsiviešinti senųjų vairininkų. Ž.Širakas ir G.Šrioderis neslepia savo susirūpinimo, kad jau dabar ES sprendimus blokuoja kitos ES šalys ir kandidatės. Tai liečia ne tik Europos Konstituciją, bet ir Europos Komisijos narių skaičių bei balsavimo galias.

Tačiau šis “vestuvinių” Berlyno ir Paryžiaus varpų skambėjimas iš tiesų gali suskaldyti Europą, o ne ją suvienyti. Dauguma Europos valstybių mano, kad vienašališki Vokietijos ir Prancūzijos veiksmai, nukreipti prieš amerikiečių operaciją Irake, kelia grėsmę NATO stabilumui ir net gali sukelti Aljanso skilimą. Kita vertus, Europos Sąjungos valstybės ir būsimosios jos narės gana skeptiškai žiūri į šlubuojančią Vokietijos ir Prancūzijos ekonominę politiką ir jų nesugebėjimą sumažinti valstybės išlaidas. “Visi mato, kad Vokietija ir Prancūzija gina tikrai savo interesus”, – pareiškė žinoma prancūzų specialistė A.M.Le Gloanek, tyrinėjanti prancūzų ir vokiečių santykių problemas.

Ž.Širakas ir G.Šrioderis tikisi, kad jau 2004 m. pradžioje prie jų prisijungs kitos ES šalys – visų pirma Ispanija ir Italija. Tai, pagal Berlyno ir Paryžiaus sumanymą, turėtų priversti Didžiąją Britaniją ir būsimąsias ES nares labiau skaitytis su Prancūzijos ir Vokietijos pozicija svarbiausiais ES klausimais.

Apklausų duomenys rodo, kad Prancūzijos ir Vokietijos piliečiai iš esmės palaiko glaudžius abiejų vals-

tybių santykius. Manheimo kompanijos “Ipos” sociologinių apklausų duomenimis, 56 proc. vokiečių pagrindine Vokietijos sąjungininke laiko Prancūziją, o ne JAV, kurią remia 28 proc. vokiečių. O dar visai neseniai – 1996 m. JAV, kaip pagrindinę Vokietijos sąjungininkę, įvardijo net 64 proc. vokiečių.

Tačiau bandydami spartinti Paryžiaus ir Berlyno susijungimą Ž.Širakas ir G.Šrioderis “žaidžia su ugnimi”. Taip mano Berlyno užsienio politikos instituto DGAP specialistė Ulrikė Guerot. Jos žodžiais, Europos Sąjungai, t.y. daugumai jos senųjų ir naujųjų narių, nereikia kažkokios naujos sąjungos ES viduje.

Dar vienas galvosūkis pasauliui, o ypač Rusijos kaimynams – metų pabaigoje įvykę rinkimai į Rusijos Dūmą, kuriuos laimėjo prezidento V.Putino partija “Jedinaja Rosija” ir jos satelitai žirinovskininkai bei atvirai šovinistinis ir imperinis blokas “Rodina”. Tai reiškia, kad visa valdžia atsidūrė V.Putino rankose. O Kremliaus politikai ir strategai neslepia, kad pagrindinis Maskvos tikslas – vėl padaryti Rusiją supervalstybe. Tai kelia didelį Rusijos kaimynų nerimą, tuo labiau kad naujojoje Maskvos karinėje doktrinoje skelbiama, kad Rusija gali panaudoti karinę jėgą prieš savo kaimynes, jeigu ten susidarys politinė situacija, nepalanki Rusijos interesams. Nėra abejonės, kad ir kovo 14 d. įvyksiančius prezidento rinkimus laimės V.Putinas. Tad Rusijoje vėl akivaizdžiai įsitvirtina autoritarinis režimas. Dėl vėl reiškiamų imperinių pretenzijų rimtai sunerimo JAV administracija. Prezidentas Dž.Bušas, dar prieš dešimt mėnesių atvirai gyręs prezidentą V.Putiną už “demokratijos palaikymą”, dabar kardinaliai keičia savo nuomonę. Įtakingas Pentagono patarejas Ričardas Perlas pareiškė, kad dėl atviro autoritarinio režimo įsigalėjimo, opozicijos užgniaužimo, laisvojo žodžio panaikinimo, reikia nedelsiant pašalinti Rusiją iš “Didžiojo aštuoneto”, didžiausių industrinių pasaulio valstybių klubo. Dauguma Dž.Bušo administracijos pareigūnų, įskaitant ir JAV ambasadorių Maskvoje Aleksandrą Veršbou, ragina Baltuosius rūmus imtis griežtos politikos Rusijos atžvilgiu. Amerikos ir Europos spauda cituoja Rusijos politiko “Jabloko” partijos lyderio G.Javlinskio žodžius: “Rusijoje susidarė tokia politinė situacija, kurioje bet kokie laisvi ir demokratiški rinkimai tapo neįmanomi. Šiandieną visi demokratiniai institutai, laisvosios žiniasklaidos priemonės likviduotos.”

Taigi vienvaldžiu Rusijos “caru” tapęs buvęs kadrinis KGB karininkas V.Putinas akivaizdžiai keičia savo pirmtako B.Jelcino politikos kursą. Deja, ta pačia kryptimi, kurią Kremliaus valdovai vykdė nuo 1917 metų bolševikų revoliucijos iki SSRS žlugimo. Tai atvirai imperialistinis kursas. Jis dar pavojingesnis dabar, kai tas imperijos atkūrimas pakurstomas atvirai diegiamu rusiškuoju šovinizmu.

(atkelta iš 1 psl.)

Žiemomis lankė K.Naumiesčio pradinę mokyklą. Rytais eidavo patarnauti per šv. Mišias.

Ganydamas pamilo Zana-vykijos lygumas ir stengėsi įtikti savo šeiminkams. Jų per devynias piemenavimo vasaras pasitaikė visokių. Vieni, jei nusikalsdavo, pa-statydavo į trobos kampą, kiti liepdavo klūpėti. Bet buvo ir tokių, kurie pančio ar diržo nepagailėdavo. Geriausi bu-vo ūkininkai Grinčinaičiai. Pas juos net trys darbo vasa-ros prabėgo.

Kai Henrikui sukako 16 metų, mokytojo J.Če-purnos padedamas 1932 metais įstojo į Kauno T.T Jėzuitų gimnazijos antrą klasę. Kol baigė penkias gim-nazijos klases, tėvai jėzuitai Henriku labai rūpinosi. Pra-gyvenimui užsidirbo pats, mokydamas turtingų tėvų vai-kus, kuriems sunkiau sekėsi mokslai. Gimnazijoje mokė-kartu su būsimoju kardi-nolu JE Vincentu Sladkevi-čiumi. 1939 m. įstojo į Lietu-vos karo mokyklos kariūnų aspirantų kursą.

Sovietams 1940 metais okupavus Lietuvą, kariuome-nė ir karo mokykla buvo in-korporuota į Raudonosios armijos sudėtį. Kariūnų mokykla iš Kauno buvo perkelta į Vilnių ir pavadinta "Darbi-ninkų-valstiečių Raudono-sios armijos pėstininkų karo mokykla". Kariūnų moky-mas turėjo vykti pagal Rau-donosios armijos programą, skirtą karo mokykloms. As-pirantų rengimas jose nebu-vo numatytas, todėl 1940 m. spalio 2 d. buvo išleista pas-kutinė – XV aspirantų laida, kurioje mokėsi ir H.Sinkus.

Per iškilmes, kurių metu XV laidos kariūnams aspi-rantams turėjo būti suteikti karininkų laipsniai, ceremonijai baigiantis, visi 284 ka-riūnai atsistojo ir sugiedojo "Lietuviais esame mes gi-mė", "Marija, Marija" bei Lie-tuvos himną. Tai ir lėmė, kad XV laidos kariūnams aspi-rantams nebuvo suteikti kari-ninkų laipsniai. Jie gavo tik pažymą (rusų kalba), kad baigė karo mokyklą ir yra at-sargos karininkai.

Mediko kelias

Baigęs karo mokyklą, H.Sinkus įstojo į Kauno Vy-tauto Didžiojo universiteto Medicinos fakultetą. Vokie-čiams okupavus Lietuvą, stu-dijas tęsė ir kartu dirbo Vili-jampolėje, "Gumos" fabriko buhalterijoje. 1944 m. besi-traukiant vokiečiams iš Lietu-vos H.Sinkus dirbo Antrojo-

je Kauno moterų ligoninėje gydytoju stažuotoju. Mokėsi penktame kurse. 1945 m. ga-vęs gydytojo diplomą, tęsė darbą ten pat, tik dabar - gy-dytoju ordinatoriumi.

Studijuodamas 1941 m. vedė bendrakursę Valeriją Bulotaitę, g. 1921 m. vals-tiečių šeimoje. Sulaukė dviejų sūnų – Algimanto, g. 1942 m., ir Rimgaudo Sil-vestro, g. 1944 m.

Dirbdamas Antrojoje Kauno moterų ligoninėje su-sipažino su gydytoja Elena Taunyte. Su ja pasikalbėdavo ne tik medicinos klausimais

Naujūnas tau davė skaityti antitarybinio turinio lapelių?!" – pakeltu tonu pareiškė čekis-tas. Tai šiaip taip paneigęs, po kelių tardymo naktų atsidūriau Kauno kalėjime."

Už "tėvynės išdavimą"

1946 m. kovo 13 d. NKVD karo tribunolas H.Sinkui pateikė tokį kaltini-mą: "Kaltinamasis yra buržu-azinės Lietuvos karininkas, antitarybiškai nusiteikęs, skaito antitarybinę literatūrą, palaiko ryšius su nacionalis-

Gydytojas už spygliuotų vielų

– jiems rūpėjo ir tėvynės at-citis. Kartą E.Taunytė papa-sakojo, kad jos brolis – Lie-tuvos karininkas lakūnas kpt. Leonas Taunys yra vienas iš Šuvalkijos rezistentų štabo narių, kad jam niekaip nepa-vyksta užmegzti ryšio su LLA dalyviais. Apie tai H.Sinkus pasakojo: "Prisimi-niau, kad pažįstu vieną iš LLA veikėjų - K.Naujūną. Tai buvo nepasiturinčio valstie-čio sūnus, gyvenantis netoli Kauno, Girstupio kaime. Pa-sibaigus karui čekistai jo ieš-kojo. Jis slapstėsi ir aš keletą kartų buvau jį priėmęs darbe pernaktoti. Supažindinau jį su gyd. E.Taunyte, o ši prista-tė jį savo broliui kapitonui L.Tauniui."

Karui pasibaigus buvo paskirtas Kėdainių apskrities ligoninės Akušerijos-gine-kologijos skyriaus vedėju. Padirbęs čia penkias savaites, 1946 m. vasario 8 d. atvyko į Kauną aplankyti šeimos. Tą pačią naktį, apie 3 valandą, į butą įsiveržė čekistai. Jų vi-zitas buvo netikėtas, todėl vi-si labai išsigando. Namuose nakties "svečiai" atliko kra-tą. Nieko neradę gydytoją areštavo. Areštui vadovavo čekistas Stokas.

"Mane įstūmė į vieną sau-gumo rūsių kamerą. Joje bu-vo daug įvairaus amžiaus žmonių. Tvankumą didino kampe stovėjęs kibiras. Ryte duodavo stiklinę virinto van-dens ir gabalėlį duonos, va-karienei įpildavo 200 g skys-tos kruopų sriubos. Tardyda-vo tik naktimis. Trečią naktį po suėmimo išvedė tardyti ir mane. Čekistas surašęs ofi-cialius duomenis paklausė, ar seniai pažįstu Kazį Naujū-ną. Atsakiau, kad kartu mo-kėmės gimnazijoje, tada Sto-kas paklausė, ar jis praėjusią vasarą nebuvo apsilankęs. Atsakiau, kad neprisimenu. "Tai gal neprisimeni, kad tas

tiniu pagrindžiu. Supažindi-no K.Naujūną (slapyv. Montė) su gyd. E.Taunyte, o ši su-vedė jį su savo broliu, nepri-klausomos Lietuvos karininku (slapyv. Kovas), veikusiu antitarybiniame pogrindyje. Už išvardytus nusikaltimus yra traukiamas baudžiamo-jon atsakomybėn pagal RSFSR BK straipsnius už tė-vynės išdavimą." Gyd. H.Sinkus buvo nuteistas 8 metams laisvės atėmimo. Motina, žmona studentė ir du mažamečiai vaikai neteko maitintojo. Iš Kauno kalėjimo H.Sinkus buvo išvežtas į Pravieniškių lagerį. Dirbo Pravieniškių durpyne ir miš-kuose, vėliau perkeltas į Vil-niaus Rasų antrąjį lagerį. Čia buvo lengvesnis darbas - dar-žuose, tačiau jau seko svei-kata: tino kojos, blogėjo sa-vijauta. Pagaliau išvežė į Gor-kio kalėjimą. Tai prisiminęs pasakojo: "Čia būnant antro-je liepos pusėje dalį kalinių paskiepijo. Vienoje kama-roje mūsų laukė "daktaras". Tai buvo jaunas vyras, apsi-rengęs įjuodusiu, gal kada buvusių baltu chalatu. Pri-traukęs kiekvienam po 10 g skysčio švirkštą, sakė, kad "nuo visų užkrečiamų ligų", ir nesivaržydamas suleisda-vo po oda tarp menčių kiek-vienam iš eilės pašauktajam. Kai kurie kaliniai nuo skaus-mo parkrisdavo. Aš apsvai-gau, susvyravau, bet nepar-griuvau. Kartu kalėję krimi-naliniai nusikaltėliai mums paaiškino, kad paskiepytieji bus ruošiami ilgai ir tolimai kelionei. Jų pranašystės išsi-pildė - po poros dienų mus jau grūdo į "Stolypino" vago-nus ir traukinys pajudėjo Ki-rovo link, toliau - į Kotlą."

Tremtyje

"Pirmomis rugpjūčio die-nomis atsidūrėme Vorkutoje. Buvome labai išsekę nuo

troškulio ir bado. Dauguma atvežtųjų buvo išskirstyti po šachtas. Mane paliko skirsty-mo punkte. Dienos tada bu-vo saulėtos, bet pūtė stiprus ir šaltas šiaurės vėjas. Ypač šalta būdavo naktį. Neturėjo-me ką pasikloti ir kuo užsi-kloti. Po kelių dienų mane egzaminavo specialiai at-siūsta gydytojų komisija. Pa-sakiau, kad dirbau gydytoju -akušeriu-ginekologu. Egza-minus išlaikiau. Nulydėjo į trečiosios ir ketvirtosios šach-tos lagerį. Čia moterų kalėjo mažai, todėl buvau paskirtas dirbti gydytoju chirurgu."

Gydytojas ligonius priimi-nėdavo ambulatorijoje. Čia nuolat gydėsi apie 150 pa-cientų. Vienoje barako pusė-je buvo gydomi sunkiai ser-gantys, o kitoje - lengviau. Stipresnieji gulėdavo dvi-aukščiuose gueltuose, o sil-pnesnieji – lentinėse lovose. Kalinius kankino įvairios li-gos, o ypač – skorbutinės fleg-monos trūkstant vitamino C.

Apie ligonių, sergančių skorbutu, gydymą H.Sinkus pasakojo: "Kartą kelis ser-gančius antrąja skorbuto sta-dija ligonius iš priėmimo ka-bineto nusivedžiau pas vy-riausiąjį gydytoją. Jam pasa-kiau, kad vaistinėje, kiek ži-nau, vitamino C ampulių dar yra, bet vaistininkas atsisako jo šiems beveik mirštantiems žmonėms duoti. Vyr. gydy-tojas nuėjo pasikalbėti su vaistininku. Man jo belau-kiant į kabinetą staiga įlėkė įraudęs vaistininkas ir stipriai smogė man į nosį. Nuo kumščio kirčio apsvaigau, o griūdamas dar jaučiau smū-gius į galvą. Mane mušdamas jis šaukė: "Se tau, vitamino C. Gydyk dabar!" Kai atgavau sąmonę, kabinete nei vyr. gydytojo, nei vaistininko, nei mano ligonių nebuvo. Gulė-jau ant suolo, skaudėjo galvą, nosies kremzlės buvo sutraiš-kytos, ausyse spengė, chala-tas buvo kruvinas. Šalia ma-nęs stovėjo felčeris – latvis Karlas Jakovlevičius. Viena ranka jis laikė ant galvos man uždėtą ledą, o kita sausino iš burnos ir nosies tekančią kra-ują. Kitą dieną vaistininkas vi-tamino C vis dėlto davė. Nors tas vaistas ir brangiai man kai-navo, bet jis buvo mielas, nes žinojau, kad vitaminas C padė-jo mano pacientams, gal net iš-gelbėjo juos nuo mirties."

Kalinius šachtose dažnai ištikdavo nelaimės. Griūda-mos uolienos užmušdavo ar sužalodavo angliakasių.

Nuolat būdavo ir traumų dėl nuolatinių skerdynių tarp kri-minalinių nusikaltėlių. Bado išsekintas žmogus apsigalgy-davo atsitiktinai sugriebto maisto, po to ką nors sunkiai pakeldavo ir tokį žmogų tek-davo operuoti dėl žarnų ne-praeinamumo. Labai paplitu-si buvo infekcinė gelta, ku-rios neišvengė ir pats gydy-tojas. Ligas ir traumas kom-plikudavo sunkios klimati-nės sąlygos. Žiemą pūgos siausdavo po kelias paras, o šaltis siekdavo iki 50-60 laipsnių. Sunkus fizinis dar-bas, moralinis žeminimas se-kino žmones, todėl jie iš gyvenimo pasitrauk-davo pačiame amžiaus brandume.

Pavyzdys jaunajai kartai

Baigęs kalėti aštuonerius metus, 1954-aisiais H.Sinkus sužinojo, kad Vorkutos ko-mendantūroje buvo priimtas nutarimas, jog gydytojas yra paliekamas amžinai tremčiai Vorkutoje. Įsidarbino jis Vor-kutos gimdymo namuose. Ka-dangi neleido grįžti į Lietuvą, į Vorkutą pas vyrą atvyko žmo-na su vaikais. Ji atsivežė ir savo mamą. Vaikai lankė vidurinę mokyklą, o žmona po ilgų var-gų gavo gydytojos vietą.

1956 m. buvo panaikinta tremtis ir H.Sinkaus šeima grįžo į Lietuvą. Tų pačių me-tų liepos 16 d. buvo paskirtas Kalvarijos rajono ligoninės Akušerijos-ginekologijos sky-riaus vedėju. Ligoninės vyr. gydytojo H.Baldausko buvo laikomas antrarūšiu žmogumi, jam buvo priekaištaujama, kad "grįžęs iš ten". 1968 m. gydy-tojui H.Sinkui suteikta I kvali-fikacinė akušerio-ginekologo kategorija. Išdirbęs per 30 me-tų, nuo 1987 m. pablogėjęs sveikatai ligoninėje jau nebe-dirbo, gydė namuose.

1989 m. Aukščiausiasis Teismas visiškai reabilitavo gydytoją ir atsiprašė už pada-rytą moralinę ir materialinę skriaudą. Lietuvos Vyriausy-bės 1992 m. lapkričio 20 d. potvarkiu jam suteiktas dimi-sijos kapitono laipsnis, kuris nebuvo išduotas kariūnų aspi-rantų laidai 1940 m. sovie-tams okupavus Lietuvą.

Šiuo metu gydytojui H.Sinkui suteiktas garbės šau-lio vardas. Jis aktyviai daly-vauja Kalvarijos šaulių kuopos veikloje, visuomeniniame gy-venime. Šis žmogus - puikus pavyzdys jaunajai kartai. Visų kalvarijiečių vardu linkime gerbiamam gydytojui ir jo žmonai Valerijai Dievo palai-mos ir ilgų gyvenimo metų.

Prisiminimus užrašė
Sigitas MIČIULIS

Iš albumo "Sibiro Alma Mater" puslapių

Aš norėjau mokytis

Gimiau 1931 m. Mažeikių aps., Akmenėje, mokytojų šeimoje. 1941 m. birželio 14 d. mūsų šeima: tėvelius, mane ir dvi jaunesnes seseris, sovietų saugumiečiai ištrėmė į Sibirą. Naujojoje Vilnioje atskyrė nuo šeimos tėvelį. Mus nuvežė į Kalnų Altajaus kraštą, Ongudajaus mst. Po metų perkėlė į už 50 km esantį to paties rajono Tengos tarybinį ūkį, trečią gyvulininkystės fermą.

Gyvenimas buvo labai sunkus: tėvynės ilgesys, pusbadis, šaltis, sekinantis dar-

Aldona mokslo metais Sibire

bas. Aš nuo 12 metų dirbau kartu su suaugusiais įvairius ūkio darbus. Sąlygos šiek tiek pagerėjo po karo, kai leido laikyti karvę, be to, prisi-taikėm, užsigrūdinom. Nors sunkiai tebegyvenome, pradėjau galvoti apie mokymąsi. Paskata buvo tėvelio laiškas iš Krasnojarsko k. Rešotų lagerio (1942 m. jis mirė). Tėvelis mamai rašė, kad esant galimybei mokytų dukras. To menko gyvenimo pagerėjimo laukėme daugelį metų.

Buvo 1946 m. ruduo. Po javų nuėmimo darbų namo pareidavau vėlai ir pavargusi.

(keliami į 7 psl.)

Giesmė motinai

muzika Adolfo Driuko
žodžiai Vytauto Petronio

Voice

Piano

mf Tik ne - pa -

miršk pri - skint ra mu - nių, par - nešk na -

mo lau - kų kva - pus te - gu tro -

be - lė, nors ap - griū vus šian - dien jau -

na - mar - lė pa - bus. čia

šiai mė - au - go mū - su dės - dės. iš ku - dai -

ta - ke - liai jau - už - lė

glo - da - vo ma - za

glo - da - vo ma - za

Antanui

PAULAVIČIUI - 80

Garbingo jubiliejaus proga sveikiname maestro Antaną Paulavičių, linkime sveikatos, kūrybinės ugnies, naujų idėjų prikeliant Lietuvos istoriją ir skambiu poetiniu ir muzikiniu žodžiu įamžinant ją savo naujų kūrinių puslapiuose.

LPKTS valdyba ir taryba,
"Tremtinio" redakcija

Daina šventės repertuarui

Noriu pasiūlyti savo dainą "Giesmė Motinai" įtraukti į Respublikinės buvusių politinių kalinių ir tremtinių dainų šventės, įvyksiančios Marijampolėje, repertuarą.

Adolfas DRIUKAS

Muzika Adolfo Driuko žodžiai Vytauto Petronio Giesmė Motinai

Tik nepamiršk priskint ramunių. Parnešk namo laukų kvapus. Tegu trobelė, nors apgriuvus, šiandien jaunamarte pabus.

Čia gimė, augo mūsų dėdės, Iš čia išėjo ir mama. Seniai takeliai jau užžėlė, Kuriais bėgiodavo maža.

Gražus žilvitis prie klėtėlės Dainuoja vėjo lopšines. Kaštonas, žydintis daržely, Vilioja dūzgiančias bites.

Tik ežeras kas dieną prausia Pakrantėj svyrančias šakas, O senos valtys tolių klausos, Sapnuoja vėtras ir bangas.

Tik nepamiršk priskint ramunių. Nusink ir dobilo žiedų. Tegul jaunystė atsibudus Aplanko motinos namus.

LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia pretendentų rezistento vardui gauti sąrašą

Tęsinys

Jonas Kauneckis (po mirties), rėmėjas, Kretingos aps. Veiviržėnų valsč. 1946-1947 m.

Jonas Kelečius (po mirties), rėmėjas, Rokiškio aps. Obelių valsč. 1944-1945 m.

Petras Kiškis, partizanas, Alytaus aps. Butrimonių valsč. Paulausko būrys 1945 02 - 1945 03

Kazimieras Kizys, ryšininkas, Panevėžio aps. ir valsč. Vyčio apyg. Aro, Žaibo būriai 1945-1952 m.

Vanda Klečkauskienė-Milašiūtė, ryšininkė, Švenčionių aps. Tverėčiaus valsč. 1944-1950 m.

Alfonsas Kluonis (po mirties), partizanas, Švenčionių aps. Tverėčiaus valsč. 1944-1949 m.

Juozapas Kojala (po mirties), partizanas, Ukmergės aps. Širvintų valsč. 1944-1948 m.

Romualdas Kregždė (po mirties), partizanas, Kėdainių aps. ir valsč. 1944-1945 m.

Stanislovas Krompalcas, ryšininkas, Tauragės aps. ir valsč. Neptūno būrys 1947-1948 m.

Antanas Kudirka (po mirties), šaulys, Šakių aps. Barzdų valsč. 1940-1941 m.

Filomena Kuojienė-Gipaitė, rėmėja, Ukmergės aps. Taujėnų valsč. 1945-1949 m.

Stasys Kuzabavičius (po mirties), rėmėjas, Alytaus aps. ir valsč. Dainavos apyg. Dzūkų rinkt. 1945-1947 m.

Vincentas (Vincas) Leona- vičius (po mirties), rėmėjas, Marijampolės aps. ir valsč. 1945-1947 m.

Antanas Liulevičius (po mirties), rėmėjas, Utenos aps. Kuktiškių valsč. 1945-1946 m.

Pranciškus (Pranas) Luko- šiūnas (po mirties), ryšininkas, Utenos aps. Užpalių valsč. 1944-1945 m.

Petras Mačiulis (po mirties), ryšininkas, Utenos aps. Tauragnų valsč. 1945-1948 m.

Petras Markauskas (po mirties), partizanas, Panevėžio aps. Krekenavos valsč. Vyčio apyg. Vėtros būrys 1944-1953 m.

Antanas Matažinskas (po mirties), partizanas, Lazdijų aps. Rudaminos valsč. Šarūno rinkt. 1944-1945 m.

Jonas Maziukas (po mirties), partizanas, Varėnos aps. ir valsč. Stumbro būrys 1946-1949 m.

Vincentas (Vincas) Maziukas (po mirties), partizanas, Varėnos aps. ir valsč. Stumbro būrys 1946-1949 m.

Steponas Mažeika, ryšininkas, Telšių aps. ir valsč. 1945-1946 m.

Vladas Mažeikis, karys, Rokiškio aps. Panemunėlio valsč. Vietinė rinkt. 1944 02 16 - 1944 05 15

Kazimiera Mažuknaitė, pogr. organ. narė, Rokiškio aps. ir valsč. 1961-1972 m.

Vincas Meškauskas (po mirties), ryšininkas, Raseinių aps. ir valsč. 1948-1950 m.

Donatas Mikalčius, rėmėjas, Radviliškio aps. Šiaulėnų valsč. 1947-1949 m.

Juozas Mikalčius, rėmėjas, Radviliškio aps. Šiaulėnų valsč. 1947-1949 m.

Bronislovas Mikulis (po mirties), partizanas, Trakų aps. Žaslių valsč. Šarūno būrys 1944-1945 m.

Jonas Milkintas (po mirties), partizanas, Raseinių aps. Nemakščių valsč. Papišos būrys 1945-1947 m.

Juozapas Milkintas (po mirties), partizanas, Raseinių aps. Nemakščių valsč. Papišos būrys 1944-1951 m.

Vincentas Milkintas (po mirties), partizanas, Raseinių aps. Nemakščių valsč. Žebenkties būrys 1945-1947 m.

Vincas Milūnas, partizanas, Lazdijų aps. ir valsč. Siaubo būrys 1944-1945 m.

Jonas Minskas (po mirties), rėmėjas, Anykščių aps. ir valsč. Algimanto apyg. 1944-1950 m.

Jonas Montvydas (po mirties), partizanas, Telšių aps. Rietavo valsč. Rambyno būrys 1946-1948 m.

Marijana Muravskaja-Mongialo, ryšininkė, Trakų aps. Eišiškių valsč. 1947-1949 m.

Kazimieras Padvarietis (po mirties), sukilimo dalyvis, Kėdainių aps. Baisogalos valsč. 1941 06 22-28

Bronislovas Pakalnis (po mirties), partizanas, Šiaulių aps. ir valsč. Algimanto būrys 1944-1946 m.

Petras Petryla (po mirties), rėmėjas, Šiauliai 1944-1945 m.

Valerija Pilkauskienė-Banionytė, ryšininkė, Ukmergės aps. Taujėnų valsč. Žaibo, Girėno, Vyganto būriai 1944-1953 m.

(B.d.)

Atsiliepinimus apie šiuos kandidatus siųskite adresu: LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino 40, Vilnius. Pasiteirauti tel. (8-5) 2314157.

Iš albumo "Sibiro Alma Mater" puslapių

Aš norėjau mokytis

(atkelta iš 6 psl.)

Pasitarėme su mama ir nusprendėme: išeinu iš darbo, lankysiu mokyklą. Po kelių dienų sutikau ūkio valdytoją. Jis raitas pastojų kelią ir įkalbinėjo grįžti atgal į darbą, žadėjo paskirti premiją - suknelę medžiagos. Aš jo iškliausi pasakiau: ne.

Mokykla buvo už dviejų kilometrų. Viena mokytoja dirbo su keturiomis klasėmis ir mokėsi apie 20 mokinių: rusai, altajai ir mes, tremtinių vaikai lietuviai. Lietuvoje buvau baigusi 4 skyrius, tad priėmė į trečią klasę. Kartu mokėsi Rymaitė ir Pranas Čekanauskas. Po pusmečio mus perkėlė į ketvirtą klasę. Egzaminus laikėme ūkio centre, Tengeje, už 15 kilometrų.

1947 m. vasarą mama, aš ir sesuo Dalija be leidimo ir dokumentų grįžome į Lietuvą, į Akmenę. Liūdna buvo ir iš Altajaus išvažiuoti - ten palikome dviejų sesučių kapus. Nijolė mirė 1945 m. būdama 11 metų, Irena - 1942 m. būdama pusantrų metų.

Akmenėje mama kreipėsi į milicijos pasų skyrių dėl paso. Jai pasakė, kad ne dokumentų ieškotų, o ruošti važiuoti atgal. Savame krašte teko gyventi nelegaliai. Pradėjau mokytis 2-oje progimnazijos klasėje ir sėkmingai ją baigiau.

Tačiau mums vis dėlto tėvynėje gyventi neleido. 1948 m. mamą, mane ir seserį Daliją areštavo ir išvežė į Kemero vo sr., Kiseliovską. Išlaipino miesto pakraštyje, apgyvendino barakuose po 3-4 šeimas viename kambaryje.

Renginiai Sausio 13-ajai

Vilnius

Sausio 10 d. (šeštadienį): 17.30 val. koncertas Šv. Kazimiero bažnyčioje.

Sausio 11 d. (sekmadienį): 12-12.30 val. XIII tradicinis tarptautinis bėgimas "Gyvybės ir mirties keliu" (Antakalnio kapinės-Televizijos bokštas).

Sausio 12 d. (pirmadienį): 12 val. LR Seimo rūmuose konferencija "Sausio 13-oji istorinio atminimo kontekste" (su kvietimais).

17 val. LR Seimo rūmuose atvirų durų diena.

18 val. atminimo laužų užde-

gimas: Nepriklausomybės aikštėje, prie Televizijos bokšto, prie Lietuvos radijo ir televizijos pastato.

Prasidėjo antrasis tremties laikotarpis, trukęs 8 metus. Reikėjo vėl susitaikyti su lemtimi ir pradėti gyventi iš naujo. Įstojau į dešimtmetės vidurinės mokyklos 7 klasę. Joje buvo 24 mokiniai, dauguma - rusai, keli ukrainiečiai, lietuviai buvome trys: aš, Birutė Šiaučiūnaitė ir Vaidotas Kriaučiūnas. 1952 metais baigiau šią mokyklą. Tais pačiais metais įstojau į 11-ą pedagoginę klasę Prokopjevsko mieste (1945 m. prie kai kurių vidurinių mokyklų buvo atidarytos papildomos pedagoginės klasės, kur rengė pradinių klasių mokytojus). 1953 m. jau turėjau pradinių klasių mokytojos specialybę. Įsidarbinau Kiseliovsko vaikų darželyje grupės auklėtoja. Sesuo Dalija baigė 7 klases. 1954 m. pablogėjus sveikatai jai leido grįžti į Lietuvą. Mudvi su mama gavusios leidimus grįžome į tėvynę 1956 m. Aš dvejus metus mokytojavau N.Akmenėje. 1958 m. Šiaulių pedagoginiame institute atsidarė Pradinių klasių fakultetas, į kurį tais pačiais metais įstojau. Šį fakultetą 1962 m. baigiau. Dirbau pradinių klasių mokytoja.

Aldona TUMOSAITĖ-TRIMAILOVIENĖ

* * *

Negaliu dar padėti taško šioje vietoje. Mano mokslai taip pat prabėgo beveik tose pačiose Aldonos minimose vietovėse ir mokyklose. Pirmiausia pakeičiau autorės atsiųstą nuotrauką į Sibiro Alma Mater laikų nuotrauką. Tegu skaitytojas susimąsto:

ši lietuvaitė su nuostabiais lietuviškais kasomis ir šypseną, neseniai praradusi pusę šeimos, patyrusi dvi tremtis, gyvenusi savo vaikystės ir jaunystės laikotarpiu žmogaus gyvenimui nepriimtinais sąlygomis, svajojo mokytis ir atkakliai siekė tikslo.

Pamenu tą jos minėtą egzaminą Altajaus kalnuose - aš ten taip pat buvau. Prieš mane kabėjo geografijos žemėlapis. Mokytoja paprašė parodyti Vladivostoką. Stengiausi jį surasti, tačiau mano akys žvelgė ten, kur buvo Baltijos jūros lopinėlis. Ant mokytojos stalo stovėjo puokštė laukinių bijūnų, juos atnešė iš kalnų lietuvaitės. Tie bijūnai kėlė mano širdyje nesuprantamą jausmą - grožio pojūtį.

O Aldona visuomet buvo tarp mūsų - mokslo siekiančių Lietuvos jaunuolių. Jai buvo nenusakomai sunku, bet ji nedejavo. Jaunimo suėgose ji dainuodavo be galo daug lietuviškų dainų, o be jų mes gal būtume primiršę savo kalbą. Reikėtų pastebėti, kad tuo metu tokio amžiaus mergaitėms nebuvo jokių sąlygų mokytis Kiseliovske. Tiesiog Aldona ir kitos mergaitės pasinaudojo vieninteliu šansu ir mokėsi toje pradinių klasių mokytojų mokyklėlėje. Tačiau tėvų dvasios šauksmas vertė ją žengti žingsnį po žingsnio pirmyn. Kai Lietuvoje susidarė minimalios sąlygos, Tu, Aldona, pasiekei labai daug ir ačiū Tau už tai.

Albumo "Sibiro Alma Mater" sudarytojas ir Kiseliovsko vid. m-los Nr. 24 1953 m. absolventas
Romualdas BALTUTIS

Kaunas

Sausio 13 d.:

10 val. šv. Mišios Arkikatedroje; šv. Mišios ir susikauptimo valanda Įgulos bažnyčioje.

12 val. ceremonialas VD karo muziejaus sodelyje: poezijos valandėlė, gėlių padėjimas prie Laisvės ir Nežinomojo kareivio paminklų.

13 val. gėlių padėjimas Romainių ir Petrašiūnų kapinėse, Laisvės gynėjų dienos paminėjimas KTU studentų miestelyje.

18 val. atminimo laužas Vienybės aikštėje. Skaitomos K.Genio eilės, koncertas.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Antanas Ziminskas 1919-2003

Gimė Kaukinės kaime, Kaišiadorių rajone. Suimtas 1944 m. lapkričio 11 d. Kalėjo Vorkutos, Intos lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1956 m. Vedė. Užaugino sūnų ir dukrą.

Palaidotas Kaišiadorių r. Turloviškių kapinėse.

Užjaučiame žmoną, dukrą ir sūnų su šeimomis.

LPKTS Kaišiadorių skyrius

Giedrys Račinskas 1948-2003

Gimė Ignalinos r., Mikalinės k., ūkininkų šeimoje. 1949 03 25 su šeima ištremtas į Irkutsko sr., Alarskor., Tagoto gyv. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Gyveno Ignalinoje. Baigęs vid. mokyklą tęsė mokslus Vilniuje: baigė Statybos technikumą, vėliau - Inžinerijos statybos institutą, įsigijo statybos inžinieriaus specialybę. Dirbo statybose darbų vykdytoju. Sukūrė šeimą, užaugino dukrą.

Palaidotas Palūšės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukrą, seserį ir brolių su šeima.

LPKTS Ignalinos skyrius

Julija Adomaitytė-Jucienė 1930-2003

Gimė Pakubelių k., Kuršėnų valsč., ūkininkų šeimoje. 1951 m. visa šeima ištremta į Irkutsko sr., Taišeto r. Dirbo miško paruošimo darbus. Ištekėjo už tremtinio Viktoro. Susilaukė dukrelės. Į Lietuvą grįžo 1960 m., apsigyveno Kuršėnuose.

Palaidota Kuršėnų naujosiose kapinėse. Užjaučiame šeimą.

LPKTS Kuršėnų skyrius

Klemensas Tunkis 1923-2003

Gimė Niukiškės k., Daugeliškio valsč., Švenčionių aps. Baigė lenkiškos mokyklos 4 skyrius Seno Daugeliškio k. Dirbo tėvų ūkyje. 1944 m. tapo Roko būrio partizanu. 1946 05 07 areštuotas. Nuteistas 10 m. lagerio ir 5 m. be teisių. Kalėjo Magadano lageryje. Dirbo įvairius darbus. 1956 05 24 paleistas. Grįžo į Lietuvą. Dirbo vairuotoju. 1983 m. išėjo į pensiją. 2000 m. pripažintas kario savanorio statusas. Užaugino sūnų ir dukrą.

Palaidotas Ignalinos kapinėse.

Užjaučiame žmoną, sūnų, dukrą, gimines.

LPKTS Ignalinos skyrius

Justas Šilinas 1928-2003

Gimė Skuodo krašte. Sovietų sąjungai okupavus Lietuvą įsitraukė į pasipriešinimo sąjūdį. Prievarta paimtas į sovietinę armiją. Drauge su kitais įkūrė pagrindinę organizaciją. Už tai buvo nuteistas 25 m. lagerio, išvežtas į Vorkutą. Atsisakė dirbti šachtoje, todėl įkalintas ypatingajame specialiaame 62-ajame lageryje. Prasidėjo prie Vorkutos politinių kalinių streiko organizavimo. Po to pervežtas į Vladimiro kalėjimą, kur vėl dalyvavo politinių kalinių judėjime. Dėl aktyvaus pasipriešinimo lageriuose specialioji komisija 1956 m. jo neamnestavo ir dar teko kalėti Taišeto ir Mordovijos lageriuose iki 1962 m.

Grįžęs į Lietuvą buvo aktyvus Atgimimo Sąjūdžio, politinių kalinių organizacijų ir LLKS dalyvis.

Užjaučiame žmoną Danutę, sūnaus Vytauto šeimą bei artimuosius.

Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga

